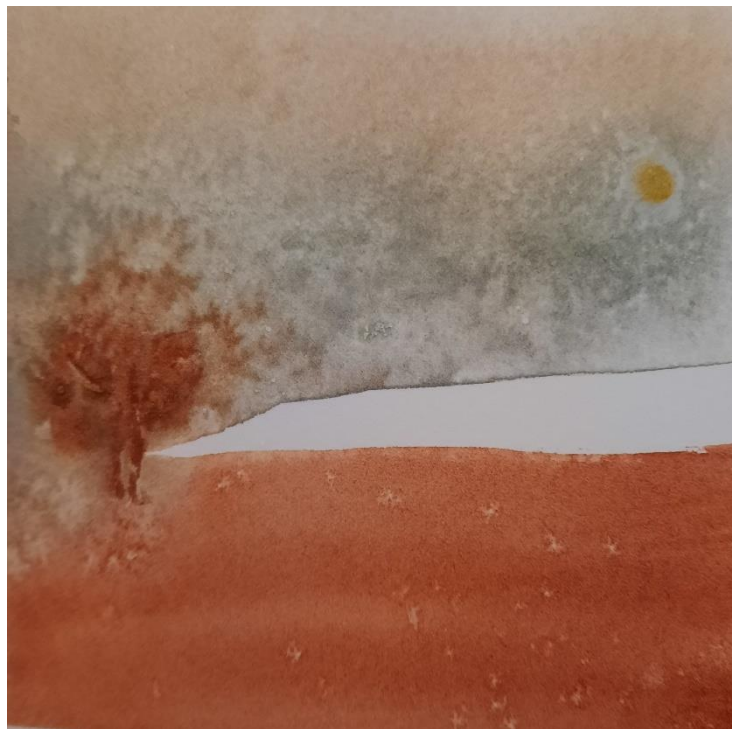

JEBRON INFO

MAANDELIJKS DIGITAAL INFOBLAD

December-Januari 2023-2024

JEBRON

2023-2024

Inhoud

- 02 Gebed bij het begin van het nieuwe jaar 2024 Abbé Pierre (1912 – 2007)
- 03 AGENDA DECEMBER 2023 – JANUARI 2024
- 04 Inspirerende woorden (vandaag bij wat zich afspeelt in Gaza)
"Want wat er ook gebeurd is met de mensheid, Alice Walker
Een midrasj-gesprek over STILTE, uitlopend op het woord 'godverlatenheid' Paul De Witte
- 05 VAN GOD LOS. VAN WELKE GOD? Bedenkingen bij het conflict Gaza – Israël. Paul De Witte
- 08 Beste politici, als kinderen slapen moet je stil zijn. Als kinderen vermoord worden mag je niet stil zijn!. Marc Van Ranst
- 10 Reeds 70 jaar !!! Getuigenis dokter Staf Hendrickx Lommel
- 11 Bisschop Johan Bonny: 'Joodse vrienden, ik kan niet langer zwijgen over wat gebeurt in Gaza'
- 13 Duizenden Palestijnen, ook kinderen, zijn het slachtoffer van de Israëlische repressie in Gaza.
Réginald Moreels
- 15 Israël moet stoppen met de Holocaust te instrumentaliseren. Raz Segal
- 18 Brigitte Herremans: "Het ironische is dat Israël met zijn oorlog, Hamas net sterker maakt"
- 22 Analyse - Seppe De Meulder. Extreemrechts wint in Nederland: drie lessen voor Vlaanderen

INHOUDELIJK THEMA VAN HET WERKJAAR 2023-2024

JAARTHEMA: GESTALTEN VAN VREDE

Gebed bij het begin van het nieuwe jaar 2024

*Ik zal blijven geloven, zelfs als iedereen de hoop verliest.
Ik zal blijven liefhebben, zelfs als anderen haat zaaien.
Ik zal blijven bouwen, zelfs als anderen vernietigen.
Ik zal over vrede blijven spreken, zelfs te midden van een oorlog.
Ik zal licht blijven verspreiden, zelfs te midden van de duisternis.
Ik zal blijven zaaien, zelfs als anderen de oogst vertrappen.
En ik zal blijven schreeuwen, zelfs als anderen zwijgen.
En ik zal blijven een glimlach brengen op gezichten in tranen.
En ik zal verlichting brengen, als we de pijn zien.
En ik zal redenen tot vreugde bieden waar alleen maar verdriet is.
Ik zal degene die besloot te stoppen, aanmoedigen om door te lopen...
En ik zal mijn armen uitstrekken naar hen die zich uitgeput voelen*

Abbé Pierre (1912 – 2007)

*Frans priester, lid van de weerstand gedurende WOII,
richtte in 1949 de Emmaüs-beweging op met als doel
vluchtelingen, armen en thuislozen te helpen*

AGENDA DECEMBER 2023 – JANUARI 2024

Zondag 17 december om 10.30 uur in de Werfkapel.

Viering met het thema van Welzijnszorg. Als het mogelijk is, wordt een ervaringsdeskundige uitgenodigd.

Deze viering wordt voorbereid door groep 4 (Stefaan)

Zondag 24 december om 17 uur: **Kerstviering in de Werfkapel.**

Midden in de donkerste dagen kunnen bloemen gaan bloeien.

(Deze Kerstviering wordt voorbereid door de liturgiegroepen 1 – 2 – 3 samen).

Zondag 7 januari 10.30 uur: **Nieuwjaarsviering met als thema:**

Vrede met jezelf (wie je ook bent) **en met de nabije ander** (wie die ook moge zijn).

Na de viering **klinken we op het nieuwe jaar 2024**

Deze viering wordt voorbereid door groep 3.

Maandag 9 januari 19.30 tot 21.45 in De Mantel van Sint Maarten : **BIJBELS LEERHUIS.** We lezen verder in Numeri en staan stil bij het eerste deel van de hoofdstukken 22-25 (het beroemde verhaal van Balak en Bileam).

Zondag 21 januari 10.30 uur in De Werfkapel: **Oecumene in de brede zin van het woord.**

Deze viering wordt voorbereid door Stefaan.

Zondag 4 februari om 10.30 uur in De Werfkapel: **viering waarin we ons laten inspireren door MALAA YOUSAFZAI: zichzelf geven voor vrede en recht.**

Deze viering wordt voorbereid door groep 1.

Maandag 5 februari van 19.30 tot 21.45 in De Mantel van Sint Maarten : **BIJBELS LEERHUIS.** We lezen verder in Numeri en staan stil bij het tweede deel van de hoofdstukken 22-25 (het beroemde verhaal van Balak en Bileam).

Inspirerende woorden (vandaag bij wat zich afspeelt in Gaza)

*"Want wat er ook gebeurt is met de mensheid,
wat er op dit moment ook gebeurt met de mensheid,
het gebeurt met ons allemaal.
Hoe verborgen de wreedheid ook is,
hoe ver de schreeuwen van pijn en terreur ook afstaan,
we leven in één wereld."*

Alice Walker – Amerikaanse schrijfster en activiste

Een midrasj-gesprek over STILTE, uitlopend op het woord 'godverlatenheid'.

(Paul De Witte)

Iemand zegt:

"Ze laat de laatste tijd niet meer zoveel van zich horen. Heb jij dat ook nog niet gemerkt?"

"Wie?", vraag ik.

Wel, de stilte natuurlijk, ik hoor ze niet meer.

Ze is blijkbaar in de verdrukking terecht gekomen.

Of misschien wel geëmigreed naar een land waar ze dacht meer welkom te zijn."

"Maar", zeg ik, "dat is toch nogal logisch dat de stilte niet van zich laat horen.

De stilte is toch bij definitie onhoorbaar.

Als de stilte hoorbaar was, dan zou ze geen stilte meer zijn.

Wat wil je nu eigenlijk zeggen?"

"Wat ik wil zeggen?"

Dat het nog maar de vraag is, dat de stilte onhoorbaar is.

Ja, ze is onhoorbaar geworden.

Het lawaai is zo overweldigend, zo allesomvattend geworden dat de stilte niet meer beluisterbaar is.

Nog niet zo lang geleden was ik in Frankrijk. Daar heb ik voor het eerst sinds lang opnieuw de stilte gehoord.

Een huiveringwekkende stilte.

Kippenvel kreeg ik ervan.

Een rare mengeling van angst en vreugde.

Ook wel ontroering. Ongelooflijk, die stilte.

Een immense leegte, maar dan een leegte die mij vervulde van verlangen, van hoop, ja zelfs van liefde."

"Ik blijf het toch moeilijk vinden.

Dat de stilte wat meer van zich moet laten horen.

Maar dat kun je toch niet forceren.

Stel je voor: een schreeuwerige reclamecampagne voor de stilte.

Enkele bewuste mensen die geld samenbrengen om twee minuten televisiestilte te kopen.

Zap, zegt de kijker, en hij zapt weg naar een andere zender waar er tenminste wat te beleven valt.”

“Je maakt een karikatuur, jij.

Flauw vind ik dat, want zo maak je je er al te gemakkelijk van af.

Het gaat natuurlijk niet over reclamecampagnes.

Het gaat niet over buiten, maar over binnen.

Waarom worden sommige mensen bijna gek als de stilte te lang duurt?

Waarom kunnen wij nog nauwelijks zonder lawaai?

Waarom zijn wij zo aan het lawaai gewend geraakt dat de stilte ons zenuwachtig maakt, en niet het lawaai?

Ik denk echt dat de stilte een ander oord heeft opgezocht.

Een veilige plek om te wonen.

Ergens in, laat mij zeggen, niemandsland.”

“Een laffe stilte vind ik dat, wegtrekken naar wat jij niemandsland noemt.

Vaandelvlucht plegen. Ons aan het lawaai overleveren.

Geen weerwerk meer bieden.”

“Ja maar, hoe moet de stilte dat doen:

Weerwerk bieden tegen de gewelddadigheid van het lawaai?

Hoe kan een weerloos kind het halen tegen een reus?

Hoe een woord tegen het gebral?

Hoe een rietstengel tegen een storm?

Hoe een nog nauwelijks brandend olielampje tegen een windstoot?”

“Daarop weet ik geen antwoord.

Daarbij, dat is uw probleem en niet het mijne.

Jij bent het die loopt te zeuren over de onhoorbaar geworden stilte.

Niet ik. Mij maakt het allemaal niet uit. Ik leef en doe mijn ding.

Lawaai of niet, het doet er niet toe.

“Dat weet ik nog zo niet”, zei hij

en hij verdween in de stille duisternis van de nacht.

En ik bleef alleen achter,

getekend door een intens gevoel van godverlatenheid.

VAN GOD LOS. VAN WELKE GOD? Bedenkingen bij het conflict Gaza – Israël

1. Een eerste aanzet tot reflectie.

Het is duidelijk dat we mogen stellen dat wat ter sprake is gekomen in de televisiereeks Godvergeten er zonder meer van getuigt hoe de handelwijze van de leiding van de Katholieke

Kerk in het verleden kan worden beschouwd als 'van God los'. Ik verklaar mij nader omdat ik hier moet duidelijk maken wat/wie ik onder 'God' versta. Ik bedoel met God het bijbels verhaalpersonage dat aangeduid wordt met het onuitspreekbaar vierletterwoord JHWH. Dit onuitspreekbaar woord wordt in de joodse traditie met verschillende metaforische begrippen uitgedrukt: ADONAI (letterlijk mijn Heer), DE NAAM, DE STEM, DE ENE, DE EEUWIGE, IK-ZAL-ER-ZIJN, enzovoort.

Huub Oosterhuis schrijft hierover het volgende, waarin ik mij volkomen herken:

Ben van religie niet.

Heb wel de stem gehoord

van het bevrijdingsvisioen

dat gloedrood in de Joodse Bijbel

staat geschreven:

'Gelijke rechten op geluk

de zachte krachten van de solidariteit

genadebrood voor ieder mens

uittocht uit alle wrede slimme

martelende slavernijsystemen

ooit en steeds opnieuw bedacht.'

De stem die dit

tot mijn geweten spreekt

is goed voor mij.

En als ik zing uitzinnig ingetogen

in eigen zieletaal, of Bach aanhoor:

't gaat over dit, die god alleen

En verder godsdienst geen.

Dus naar mijn bescheiden aanvoelen is er in de bijbel geen sprake van een ondoorgrondelijke willekeur-god die van buitenaf in de werkelijkheid ingrijpt. Dergelijke god bestaat voor mij niet (meer) en is voor mij zelfs volkomen onbestaanbaar. Dergelijke (af)god opent de deur voor misbruik door machtige (vooral) mannen die DE ENE – JHWH misbruiken en naar hun hand zetten.

Vele kerkelijke hiërarchen hebben zich hieraan bezondigd en hebben van IK-ZAL-ER-ZIJN een goddelijk monster gemaakt. Deze god (met kleine letter) werd de sluitsteen van een systeem van macht, onderdrukking, dat resulteerde in een zwijgcultuur die meer oog had voor de belangen en de goede naam van het kerkelijk instituut dan voor de slachtoffers van dit systeem.

Hiermee zeg ik zeker niet mijn vertrouwen op in DE STEM en DE NAAM, die vaardig is geworden in de talloze vrouwen en mannen binnen de katholieke en andere christelijke kerken (en ook binnen andere al dan niet religieuze levensbeschouwingen), die al dan niet vanuit de bevrijdende NAAM gekozen hebben en blijven kiezen voor de slachtoffers van de geschiedenis. Zij hebben hun leven gegeven, sommigen letterlijk - wij kennen hun namen (bij voorbeeld Dietrich Bonhoeffer, de vermoorde Vlaamse scheutisten in Guatemala – om aan e stemlozen STEM te verlenen. De trouw aan déze Stem is geworden tot het kloppend hart van mijn bestaan.

2. Een wellicht wat mank lopende vergelijking.

Ik begin met een stelling, die ik nadien wat nader zal proberen te verklaren.

In het ongemeen brutale en disproportionele optreden van de staat Israël tegen de Palestijnse bevolking van Gaza wordt duidelijk hoe deze staat, die zichzelf een joodse staat is gaan noemen en zo verveld is tot een theocratie, volkomen van God los is geraakt.

In de eerste paragraaf van deze bijdrage heb ik reeds uitgelegd wat ik hiermee bedoel: los van DE ENE, de God van Israël. De schaal van dit los-van-déze-God zijn door het optreden van de staat Israël is ongezien en ongehoord.

Hiermee ontken ik niet dat de daden van Hamas in het weekend van op 7 oktober ongezien en ongehoord gruwelijk moeten worden genoemd. Dit is in de media al meer dan voldoende in de verf gezet, ook al hebben de media hier te lande veel te weinig duiding gegeven bij deze wandaden. Deze terreurdaden kunnen enkel maar worden begrepen als een (brutale, onmenselijke en onverantwoordelijke) reactie op een even brutale, onmenselijke en onverantwoordelijke geschiedenis van meer dan 50 jaar onderdrukking en vernedering door het tot apartheidstaat verworpen Israël van de Palestijnse bevolking.

3. Een bijbels intermezzo

Dit geschreven zijnde wil ik mij nu wagen aan het verklaren van mijn stelling: door deze lange geschiedenis van onderdrukking en vernedering door de staat Israël van de Palestijnse bevolking in het algemeen; én door het misdadig optreden van Israël als reactie op de wandaden van Hamas toont deze staat Israël hoe het in heel deze geschiedenis volkomen los van hun bijbelse God is geraakt. Déze God roept via de profeten voortdurend op om ándere wegen te gaan dan die van de volkeren door recht en gerechtigheid als grondslagen te zien van hun samenleving. Een van die 'andere' wegen is om zich persoonlijk en collectief nooit te laten leiden door wraak. Israël is door zijn militair machtsoptreden, dat berust op wraak, in de feiten opgehouden een joodse staat te zijn, die pretendeert hun samenleving op te bouwen op grond van de bevrijdende wegen van de Thora en de Profeten, waarin sprake is van een God, die even machteloos is als DE STEM die vanuit de slachtoffers (Joden én Palestijnen) de vernederden schreeuwt om recht en vrede.

De messiaanse joods Sja'oeel – Saul, beter bekend onder zijn Grieks-Latijnse naam Paulos of Paulus (letterlijk vertaald 'de nederige') schrijft in zijn brief aan de messiaanse/christelijke gemeenschap van Rome (12,18-21) het volgende:

18 Als het mogelijk is, wanneer het van u afhangt: houdt met alle mensen vrede,

19 niet uzelf wrekend, beminden;

nee, geeft plaats aan Gods toorn; want er staat geschreven
'aan mij komt wraak toe, ik zal teruggeven', zegt DE ENE.

20 Nee, 'als je vijand honger lijdt, spijzig hem; als hij dorst heeft, geef hem te drinken;
want dat doende zul je vurige kolen stapelen op zijn hoofd'

21 Word niet overwonnen door het kwade, nee, overwin het kwade door het goede!

In deze woorden citeert Paulus Deuteronomium 32,35

Aan mij de wraak en de vergelding, ten tijde dat hun voet wankelt;

ja, nabij is de dag van hun ongeluk, wat voor hen klaarstaat haast zich!

En ook Spreuken 25,21-22

Als je hater hongert, geef hem je brood te eten, als hij dorst heeft geef hem je water te drinken;
want zo stapel jij vurige kolen op zijn hoofd, en DE ENE zal het je vergelden.

Ik wil kort bij deze tekst stilstaan. Paulus roept op – in de lijn van TeNaCH of Oud Testament - om niet te kiezen voor wraak, maar de wraak over te laten aan DE ENE. Hoe kan ik deze woorden ook in onze tijd interpreteren? Ook voor mensen zoals ik die niet meer kan of wil geloven in een God die van buitenaf ingrijpt in de geschiedenis?

De kern van wat Paulus zegt is: wanneer mensen overgaan tot wraak, dan is het hek van de dam; dan komen we terecht in een dodelijke en gruwelijke spiraal van geweld, die telkens weer nieuw vernietigend geweld zal uitlokken.

Wat Paulus schrijft vraagt om hertaald te worden naar vandaag.

De bijbelse God staat metaforisch voor een andere weg dan de vaak gangbare wegen, waar wraak de toon aangeeft (een oog om een oog, een tand om een tand).

Veronderstel nu eens dat de staat Israël na de gruweldaden door Hamas zich de vraag zou durven stellen: waarom stellen deze mensen dergelijke verschrikkelijke daden tegen ons? Zijn er dan in Israël geen mensen die deze moeilijke vraag durven stellen? Zijn er in Israël echt geen mensen die vanuit deze gruweldaden ‘van de anderen’ (zoals Hamas) het risico durven lopen op te roepen om te kiezen voor de ook politieke en economische houding waartoe Paulus oproept: ‘als je vijand honger lijdt, spijzig hem; als hij dorst heeft, geef hem te drinken; want dat doende zul je vurige kolen stapelen op zijn hoofd’.

Want zo stapel je vurige kolen op zijn hoofd. Anders gezegd: als wij zouden durven kiezen voor de tegendraadse weg van de vrede en niet voor de vanzelfsprekende weg van de wraak, dan openen wij misschien een weg, die de ander (de vijand, de tegenstrever) uitdaagt om ook anders te gaan denken dan in systemen van geweld.

4. Besluit

Deze fundamenteel ‘andere’ houding is meer dan ooit nodig op momenten ‘waarop de voeten wankelen’ (Deuteronomium 32,35). Anders verwoord: wanneer de neiging groot is om hard terug te slaan en de ander te vernietigen, waardoor we ontrouw dreigen te worden aan onze diepste inspiraties en aan het beste van onszelf. Worden in deze barre tijden van oorlog en geweld niet juist de kiemen gelegd voor nieuw geweld ten gevolge van nieuwe nog grotere frustraties over stuk geslagen dromen? En moet dit niet vanuit een diepe spiritualiteit ten allen prijze worden voorkomen.

(Paul De Witte)

Beste politici, als kinderen slapen moet je stil zijn. Als kinderen vermoord worden mag je niet stil zijn!

Column in De Morgen van 17 november 2023 door Marc Van Ranst (viroloog aan de KU Leuven).

In 1946 weigerde het Tribunaal van Neurenberg om het woord ‘genocide’ te gebruiken omdat het niet in de Oxford English Dictionary stond. In 1948 werd tijdens de Genocide Conventie van de Verenigde Naties besloten dat genocide voortaan volgens het internationaal recht een

misdrijf zou zijn. Artikel 2 definieert genocide als “handelingen, gepleegd met de bedoeling een nationale, etnische, raciale of religieuze groep geheel of gedeeltelijk te vernietigen door het toebrengen van ernstig lichamelijk of geestelijk letsel of het doden van leden van de groep, of het opzettelijk opleggen van levensomstandigheden die tot gevolg hebben dat een groep fysiek geheel of gedeeltelijk wordt vernietigd”.

Nadat Hamas op 7 oktober 1.200 mensen had vermoord en 240 gijzelaars had ontvoerd, begon het Israëliëse leger massabombardementen op Gaza als collectieve bestraffing. Het ministerie van Volksgezondheid in Gaza meldt meer dan 11.000 doden, onder wie 4.500 kinderen. De VN, het Rode Kruis, Unicef en de Wereldgezondheidsorganisatie hanteren dezelfde cijfers. De baas van de Verenigde Naties António Guterres zei dat “Gaza een kerkhof voor kinderen is geworden”. Israël eiste prompt zijn ontslag.

Etnische zuivering is de gedwongen deportatie van een bevolking onder dreiging van geweld, en/of het vernietigen of onleefbaar maken van hun leefomgeving.

Volgens de VN-vluchtelingenorganisatie UNWRA werden 1,65 miljoen Palestijnen onder druk van het Israëliëse leger gedeporteerd van Noord-Gaza naar Zuid-Gaza. Deze deportatie voldoet aan de eerste voorwaarde om het een etnische zuivering te kunnen noemen.

De VN zegt (op basis van satellietbeelden) dat minstens 42 procent van alle huizen in Noord-Gaza door bombardementen zijn vernield of onbewoonbaar gemaakt. Dit komt overeen met het vernietigen of onleefbaar maken van die mensen hun leefomgeving. Ook het tweede deel van de definitie van etnische zuivering is hier van toepassing.

Binnen de Israëliëse regering wordt ook openlijk over etnische zuivering gepraat. Op 11 november vertelde Likoed-minister van Landbouw Avi Dichter dat “de oorlog in Gaza zou eindigen met het uitrollen van een Nakba 2023”, refererend aan de gewelddadige etnische zuivering van 700.000 Palestijnen uit hun land in 1948.

Ram Ben Barak, de vroegere onderdirecteur van de Israëliëse geheime dienst Mossad, stelde op 4 november voor om de inwoners van Gaza in groepjes van 25.000 vluchtelingen te verdelen over honderd landen: “Dat is menselijk en dat moet zo gebeuren. Als de wereld een oplossing wil voor het Palestijnse probleem, kunnen ze dat.”

De extreemrechtse Israëliëse minister van Cultureel Erfgoed Amihai Eliyahu zei op 5 november in een radio-interview dat “een atoombom droppen op Gaza een van de mogelijkheden was”. Eliyahu is geen voorstander van het toelaten van humanitaire hulp in Gaza “omdat er geen onschuldigen bestaan in Gaza”.

Talrijke academici zijn heel duidelijk. Historicus Omar Bartov, professor in Holocaust- en genocidestudies aan Brown University in Providence, Rhode Island, zegt: “Mogelijk zien we op dit moment etnische zuivering plaatsvinden, en in combinatie met grootschalige, buitensporige moord op burgers kan dit uitmonden in genocide.” Professor Ilan Pappé, een Israëliëse historicus die verbonden was aan de Universiteit van Haifa, zegt: “Wat zich voor onze ogen ontvouwt, is een genocidale situatie. Dit is een grootschalige operatie van moord, etnische zuivering en ontvolking.” Er kan dus geen twijfel zijn over het feit dat de Israëliëse regering zich momenteel schuldig maakt aan etnische zuivering in Gaza.

Ik heb het opgezocht: het woord ‘genocide’ staat vandaag wel in de Oxford English Dictionary. Het staat ook in de Dikke Van Dale. Als synoniem: ‘volkerenmoord’.

Grote woorden zoals 'genocide' en 'etnische zuivering' gebruik je nuttiger in de periode dat deze feiten zich nog aan het voltrekken zijn dan in de periode dat ze volledig achter de rug zijn. De bedoeling van het benoemen van deze misdaden is om ze zo snel mogelijk te stoppen.

Beste politici, als kinderen slapen moet je stil zijn. Als kinderen vermoord worden mag je niet stil zijn! Zet druk op dit land waar we UEFA-voetbal mee spelen. Neem sancties tegen dit land waar we samen mee zingen tijdens het Eurovisiesongfestival. Doe iets! Doe het nu! Je wil achteraf niet toegeven dat je in 2023 de ogen sloot voor etnische zuivering en/of volkerenmoord.

Reeds 70 jaar !!! Getuigenis dokter Staf Hendrickx Lommel

(Een getuigenis op Facebook)

Mijn hart breekt om de wreedheden van een niets ontziende bezetting van Palestina gedurende meer dan zeventig jaar.

Tweemaal in mijn leven heb ik dat samen met de Palestijnen gevoeld. Wat bezetting betekent: rechteloosheid. De eerste maal tijdens mijn bezoek in Caïro aan de Palestijnse ziekenhuizen waar jongens werden verzorgd die verlamd waren door Israëlische kogels in de rug. Een bewuste strategie toen om de Palestijnse intifadah te breken.

Een tweede maal toen ik op vraag van collega Dirk van Duppen als toerist naar Palesttina reisde om er een protestactie te organiseren tegen de deportatie van dokters, advocaten en gezagsdragers uit Gaza naar Libanon. Dat land weigerde mee te werken aan de deportatie en daardoor zaten deze gedeporteerden in het niemandsland tussen Israël en Libanon.

In de winter, zonder tenten, zonder eten.

Ik meldde me bij Faisal Houseini in het Orient House in Jeruzalem en kreeg de volle steun van de Palestijnen. Ik logeerde op de Olijfberg met zicht op Jeruzalem bij Noorse vrienden. Samen sloegen we erin om de steun van vele ngo's te verwerven en met de geldelijke steun huurden we drie vrachtwagentjes met dekens, tenten, kookgerij en voeding.

Daarna werden we aangehouden aan de grens, maar onze actie kwam op alle internationale zenders. De gedeporteerden konden nadien terugkeren naar Gaza.

Het was in 1994 voor de Oslo-akkoorden waarbij een Pelestijnse en Israelische staat werd afgesproken. Yasser Arafat van de PLO voor Palestina en Yitzak Rabin voor Israël. Eén van de grootste haatzaaiers tegen het akkoord was Benjamin Netanyahu. Hij noemde Rabin een verrader. Rabin werd door een Joodse Zionist vermoord en later onderging Arafat hetzelfde lot. Het vredesakkoord werd letterlijk vermoord.

De aanstoker van de moord werd daarna decennialang tot vandaag hoofd van de Israëlische regeringen, die openlijk de oorlog aan het Palestijnse volk verklaarden met als hoogtepunt vandaag de genocide. Dit is gruwelijk, maar het Palestijnse volk leeft al zeventig jaar onder een vernederende bezetting.

Om dat te begrijpen vertel ik tot slot een anekdote daarover.

Tijdens mijn verblijf in Gaza werd ik na een bezoek aan zijn groepspraktijk die regelmatig door soldaten werd bezocht. Die vernietigden dan computers en medisch materiaal omdat de dokters het verzet steunden. Soms werd de praktijk voor maanden gesloten. Een collega nodigde me uit voor een avondmaal op zijn appartement. Hij vertelde me dat enkele weken voordien - Gaza was toen nog bezet door het leger - soldaten van de militaire post op het dak van het appartementsgebouw niet beter hadden gevonden van hun behoefte te doen in het waterreservoir op het dak. Vele bewoners, vooral kinderen, leden wekenlang aan diaree voor men ontdekte wat er was gebeurd. In bezet gebied gelden militaire wetten waar het leger alle macht heeft om zonder verantwoording alle mogelijke repressie uit te oefenen. Geen enkel land dat een ander land bezet, mag zich een democratie noemen.

Bisschop Johan Bonny:

‘Joodse vrienden, ik kan niet langer zwijgen over wat gebeurt in Gaza’

In het Oude Testament staat niets, na de dood en opstanding van Jezus, dat nog een gewelddadige recuperatie van het ‘Bijbelse land’ kan legitimeren, schrijft Johan Bonny.

Aan paus Pius XII (1876-1958) denk ik zelden of nooit terug. Behalve de voorbije dagen en weken, sinds de gewelddaden van Hamas van 7 oktober en de bombardementen in Gaza. Vanaf de jaren 60 kreeg paus Pius XII stelselmatig het verwijt dat hij zich niet duidelijk genoeg had uitgesproken tegen de deportatie en de vernietiging van de Joodse bevolking in landen onder nazistisch en fascistisch bewind. Hij zou zich te lang neutraal hebben opgesteld. Hij zou niet hard genoeg hebben gereageerd tegen het machtige Duitsland. Het leverde hem in sommige kringen de bijnaam van ‘nazipaus’ op. Waar begint of eindigt schuldig zwijgen?

Van het verleden naar het heden is maar een kleine stap. In de krant van vanochtend lees ik dat al vierduizend kinderen in Gaza gestorven zijn, of elke dag zo’n vierhonderd. ‘Gaza is een kerkhof voor kinderen geworden’, liet Unicef-woordvoerder James Elder optekenen. ‘En voor alle anderen is het een levende hel.’ Het Westen reageert verward en tegenstrijdig. Velen stellen zich ‘neutraal’ op. Ondertussen steunen de grootste militaire mogendheden het Israëlische leger. Want ‘het is toch allemaal heel complex!’. Of: ‘We moeten een westerse democratie als Israël toch steunen!’ Wat zit ik hier als bisschop nu te zwijgen? Voor wie of wat zou ik mij moeten inhouden?

Het ideale alibi

Ik woon in de Vlaamse stad met de grootste Joodse gemeenschap van het land. Ik heb goede kennissen in de Joodse gemeenschap. Ik ben lid van het Overlegorgaan van Christenen en Joden in België (OCJB). Moet ik nu spreken of zwijgen, en voor wie? Wie is straks nog mijn vriend of mijn vijand, als ik spreek? Het is inderdaad een complex verhaal. Israël heeft het recht om te bestaan en zich te verdedigen, niemand zal dat betwijfelen. Maar ook de Palestijnen hebben het recht om te bestaan en zich te verdedigen. Helaas werden alle inspanningen om tot een tweestatenoplossing te komen systematisch en strategisch geboycot. Tot een voorspelbare ontploffing het ideale alibi zou opleveren. De ontploffing is er gekomen. Het slotoffensief lijkt ingezet. Niemand die nu nog gelooft in een vreedzame co-existentie in het voormalige mandaatgebied Palestina. De kinderen moeten dood. De jongeren moeten weg. De rest zal radicaliseren (wat zouden ze anders doen?). En na Gaza zal de Westelijke Jordaanoever volgen. Waar blijven de mensenrechten en het internationaal recht?

Als bisschop wil ik mij tot mijn terrein beperken, dat van het geloof. Christenen en joden delen grotendeels dezelfde heilige geschriften met elkaar, de boeken die wij het Oude Testament noemen. Maar in onze interpretatie van die geschriften zitten wij sinds de dood en verrijzenis van Jezus Christus gezinszins op hetzelfde spoor.

Dat verschil gaat niet over bijkomstigheden, maar over de kern van de zaak: dat Gods liefde en Gods redding niet langer gebonden zijn aan een specifiek land, een specifiek ras of een specifieke cultuur. In de kern van het christendom staat de universaliteit van het heil. Alle rechten en alle plichten die met het christelijke geloof samenhangen, hebben een universele draagkracht. Ze gaan elk particulier belang te boven, zelfs elk particulier religieus belang.

Religie, bloed en geweld

Daarom zijn er naar christelijk oordeel in het Oude Testament geen godswaarden te vinden die, na de dood en opstanding van Jezus, nog een gewelddadige recuperatie of militaire uitbreiding van het zogenaamde 'Bijbelse land' kunnen legitimeren. De God van Israël is de Vader van alle mensen, zoals in Genesis te lezen staat.

Het is ergerlijk hoe sommige politieke en militaire leiders in Israël Bijbelse thema's misbruiken om hun moorddadige optreden te legitimeren. Ze beschadigen het imago van hun godsdienst en van alle godsdiensten wereldwijd. Ze perverteren de betekenis van de mooiste Bijbelse uitdrukkingen zoals die van de Uitverkiezing, het Verbond, de Beloofte, de Uittocht, het Beloofde Land en zelfs van het eintijdelijke Jeruzalem. Ze versterken de indruk dat godsdienst met bloed, met land en met geweld te maken heeft. Toegegeven, ik zeg dat als christen. En als christen moet ik ook behoedzaam met ons verleden omgaan.

Maar zo te spreken, dat ben ik verplicht aan het wezenlijke verschil – en dus aan de eigenste boodschap – waarvoor Jezus van Nazareth aan een kruis is gestorven. Toen al. Een Joodse man uit Palestina, 33 jaar jong.

Duizenden Palestijnen, ook kinderen, zijn het slachtoffer van de Israëliëse repressie in Gaza.

Vanuit zijn ervaring als oorlogschirurg voelt Réginald Moreels zich zwaar geraakt door het menselijk leed in Gaza. Hij droomt van een wapenstilstand en dialoog, om uiteindelijk te komen tot een autonome staat Palestina.

*Réginald Moreels, Humanitair chirurg gewezen minister en stichter van Unichir
De Standaard maandag 30 oktober 2023*

Vaak heb ik Israël en Palestina rondgereisd: als gids voor inleefreizen, als regeringslid om (in de jaren 90) samenwerking tussen België en Palestina op te starten, maar ook als humanitair chirurg zonder grenzen in Gaza. Tijdens de (bloedige) 60-jarige herdenking van de Nakba, of Arabisch-Palestijnse exodus van 1948, assisteerde ik er mijn Palestijnse collega's; toen vielen er meer dan 1.200 gewonden en 82 doden.

Nu de oorlog in Gaza toppen scheert van onmenselijk geweld, kan ik niet anders dan reageren, hoe weinig aarde aan de dijk dit ook mag zetten.

Ik heb mij altijd twee vragen gesteld waarop nog geen antwoord is gekomen van historici of politici. Om -redenen van realpolitik en uit schuldgevoel vanwege de genocide tegen de joden en zigeuners in WOII werd in 1948 de staat Israël officieel uitgeroepen door de pas gestichte VN en vertrokken de Britten uit het land, wat uitmondde in een eerste Arabisch-joodse oorlog: Israël won en bezette 80 procent van Palestina.

Waarom ging de stichting van de staat Israël gepaard met de uitdrijving van meer dan 700.000 lokale inwoners, Palestijnse moslims en christenen, die er al eeuwen woonden en er samenleefden met de Joden? Hoe is het in godsnaam mogelijk dat geen enkele politieke leider bij de stichting van de VN zo verlicht was om een verdrag te laten tekenen door de nieuwe VN-leden, dat zowel de lokale bevolking – weliswaar een meerderheid van Arabieren – als de geïmmigreerde Joden op het toenmalige Palestina dezelfde rechten en plichten gaf en de verantwoordelijken verplichtte een regime op te zetten dat de verschillende bevolkingsgroepen zou vertegenwoordigen? Er zou dan nooit een Nakba zijn geweest, en zelfs al zou in het begin de co-existentie niet evident zijn geweest, de gemengde samenleving zou op middellange termijn dankzij de gestegen welvaart in de geesten zijn doorgedrongen.

Kan een zinnig mens mij uitleggen hoe het mogelijk is dat een grote gemeenschap nu al 65 jaar vluchteling kan blijven en permanent afhankelijk is van hulp door de VN-organisatie UNWRA? Zo'n decennialang statuut van vluchteling is een zeldzame historische absurditeit.

Rechtvaardige oorlog?

In de vierde eeuw na Christus heeft de kerkvader Augustinus een theorie neergepend over 'de rechtvaardige oorlog'. Een van de principes was dat in elk conflict het geweld proportioneel moest zijn. Ik vind vanuit mijn ervaring als oorlogschirurg dat geen enkele oorlog rechtvaardig kan zijn. Zowel de Hamas-aanval op burgers in de Joodse nederzettingen als de repressie in Gaza

zijn af te keuren. Men slacht geen burgers af, punt. En antizionisme staat niet gelijk aan antisemitisme.

Maar wat ons geweten revolteert en kwetst is de totaal disproportionele repressie van de Israëlische bezetter. De wapentechnologie is nu zover gevorderd dat men zeer doelgerichte bombardementen kan uitvoeren met drones en ander gesofisticeerd moordtuig. Maar dezer dagen worden massaal en willekeurig bommen gedropt op Gaza, een minuscuul grondgebied, en o wee als men zich toevallig op de verkeerde plaats bevindt. Duizenden doden, onder wie een recordaantal kinderen, tienduizenden gekwetsten – voor het leven gehandicapt – worden zoals slachtvee in het nauw gedreven en uitgemoord.

Reken daar nog bij dat door het gebrek aan water en energie veel onrechtstreekse slachtoffers fysiek en mentaal afzien en langzaam sterven. Dit is geen oorlog meer, maar een progressieve genocide of volkerenmoord, vermits alle burgers met de Hamas-strijders en -aanhangers over eenzelfde kam worden geschoren.

Daarop ent zich bovendien een ethnocide, het decennialang uitroeien van de Palestijnse identiteit. Maar een identiteit wordt een ideaal tegen een bezetter, en zo iets kan je nooit uitroeien.

Persoonlijk voel ik mij als mens en als chirurg in mijn eigen menselijkheid getroffen bij zulke taferelen van geweld. Meestal respecteren de oorlogvoerende partijen het humanitaire oorlogsrecht niet, ik spreek uit ervaring. Maar deze repressie van Israël is niet alleen een verkrachting van het oorlogsrecht, maar een misdaad tegen het laatste stukje menselijkheid dat we collectief delen.

Oplossingen uitdokteren in deze situatie is als vissen op het droge. Toch staat het historisch vast dat na elke oorlog een wapenstilstand moet komen, en dat er een informele en geheime dialoog moet opgestart worden. Vermits dit gebied een kruispunt is van de drie monotheïstische wereldgodsdiensten, zouden de leiders van deze drie religies het voortouw moeten nemen om de politieke fanaten te verplichten met elkaar te praten – bijvoorbeeld onrechtstreeks via Egypte of Qatar. En hen te overtuigen om onmiddellijk te stoppen met bombardementen en grondgevechten.

Haat in de harten

Een duurzame dialoog zal er helaas nooit komen met de huidige leiders van Hamas en binnen de Israëlische regering. Het is nu aan de vredesduiven van beide partijen om zich te organiseren, naar elkaar te luisteren en met elkaar te praten, hoe moeilijk ook.

Ondanks papieren vredesakkoorden zal de haat in de harten van de burgers blijven branden. Meer dan ooit tevoren. Israëliërs en Palestijnen zullen elkaar wantrouwig en vijandelijk blijven aankijken. Vredesduiven zullen als verraders worden bestempeld. Een decennialang traag groeiend abces is opengebrosen tot een ongezien bloedbad, en de wonden zullen altijd een lelijk litteken blijven.

In mijn oorlogservaringen heb ik al gemerkt dat burgers die vele geliefden hebben verloren, nog altijd kunnen vergeven, echter nooit vergeten. Met dit greintje hoop kan een samenleving heropgebouwd worden, met een minimale wederzijdse verdraagzaamheid. Amnestie in hart en geest is echter een illusie, na zoveel bloed en tranen.

Autonom Palestina

Op langere termijn moet er een nieuw vredesakkoord komen, met een autonoom Palestina, waarin de grenzen van vóór 1967 en het statuut van Jeruzalem heronderhandeld worden. Waar geen enkel Palestijns gebied nog onder Israëlische bezetting valt, waar havens en een internationale luchthaven functioneren, waar alle Palestijnse burgers een volwaardige identiteitskaart bezitten, waar gelijke rechten en plichten grondwettelijk vastgelegd zijn. Waarbij Palestina een volwaardige VN-staat wordt, de hulporganisatie voor de vluchtelingen (UNWRA) wordt opgedoekt en de internationale gemeenschap massaal bijdraagt aan de heropbouw van Gaza en de modernisering van de nieuwe staat.

Zo wordt de term 'bezette gebieden' van de wereldkaart geveegd en kunnen Palestijnse vluchtelingen ofwel volwaardige burgers worden in de landen waar ze nu wonen, zoals in Jordanië, of zich met hun families herintegreren in Palestina. De burgers die er zich thuis voelen zullen de verzoening afdwingen tussen de politieke fracties in Palestina.

Israël moet stoppen met de Holocaust te instrumentaliseren

De Standaard 26 oktober 2023

Dat Israël de Holocaust misbruikt om massaal geweld tegen Palestijnen te rechtvaardigen, komt het land op forse kritiek te staan van genocide-onderzoekers, schrijft Raz Segal. Dat is een zeldzaam lichtpuntje in deze donkere dagen.

Raz Segal, Israëlisch-Amerikaans historicus professor in Holocaust- en genocidestudies aan Stockton University (New Jersey).

Dit zei de Amerikaanse president Joe Biden onlangs in Israël: ' Hamas heeft gruweldaden begaan die doen denken aan de ergste horror onder IS, en heeft het pure, onversneden kwaad op de wereld losgelaten. Daar bestaat geen uitleg of excuus voor. De wreedheid waarvan we getuige waren, zou overal ter wereld diepe wonden hebben geslagen, maar hier in Israël snijdt ze nog dieper. 7 oktober, een heilige joodse feestdag, werd de dodelijkste dag voor het Joodse volk sinds de Holocaust. De aanval heeft pijnlijke herinneringen aan en littekens van duizenden jaren antisemitisme en de genocide op het Joodse volk opgewoeld. De wereld keek toen toe, het was geweten, en toch deed de wereld niets. Deze keer zullen we niet aan de zijlijn blijven staan en weer niets doen.'

Daarmee versterkte Biden het retorische kader dat de voormalige Israëlische premier Naftali Bennett al gecreëerd had, in weinig genuanceerde termen, zoals we hem kennen: 'We vechten tegen nazi's.'

Zo wordt een machtige staat, met machtige bondgenoten en een machtig leger, verwickeld in een vergeldingsaanval tegen staatloze Palestijnen onder Israëlisch koloniaal bewind, militaire bezetting en belegering, voorgesteld als een stel machteloze Joden in een gevecht tegen nazi's.

Die historische context rechtvaardigt op geen enkele manier de massamoord op 1.500 Israëli's op 7 oktober, een oorlogsmisdaad en een misdaad tegen de menselijkheid. Het was de grootste slachtpartij op Joden sinds de Holocaust, en Joden en vele anderen over de hele wereld zijn diep geschokt.

Yasser 'Adolf' Arafat

Toch is de context van de aanval van Hamas op Israëli's compleet anders dan de context van de aanval op Joden tijdens de Holocaust. En zonder de historische context van het Israëlische koloniale beleid van de nederzettingen na de Nakba van 1948, kunnen we niet uitleggen hoe we hier zijn aanbeland, en kunnen we ons geen andere toekomst voorstellen. In plaats daarvan kregen we van Biden een beeld ontdaan van alle context, van 'onvervalst kwaad'.

Dat Israëlische politici de herinnering aan de Holocaust instrumentaliseren, gaat ver terug. In 1982 vergeleek de Israëlische premier Menachem Begin, in de context van de Israëlische aanval op Libanon, de Palestijnse leider Yasser Arafat met Adolf Hitler. In oktober 2015 tilde Benjamin Netanyahu de instrumentalisering naar een nieuw niveau toen hij in een toespraak voor het World Zionist Congress in Jeruzalem beweerde dat de Palestijnse grootmoefiti Haj Amin al-Husseini het zaadje voor de Jodenmoord in Hitlers hoofd had geplant. Dinsdag nog bestempelde Netanyahu tijdens een persconferentie, samen met de Duitse kanselier Olaf Scholz, Hamas als de 'nieuwe nazi's'.

Yoav Galant, de Israëlische minister van Defensie, zei: 'Gaza zal nooit meer zijn wat het was. We zullen alles uitwissen.' Nissim Vaturi, parlamentslid voor de Likudpartij, riep op om 'de Gazastrook van de aardbodem te vegeen'.

Er zijn de afgelopen weken nog veel meer van dat soort uitspraken gedaan door Israëlische politici en hoge legerofficieren. 'Strijden tegen de nazi's', het is een fantasie die dat soort expliciete taal aanwakkert, omdat het beeld van nazi's er een is van 'puur, onversneden kwaad', wat alle regels en beperkingen in de strijd ertegen opheft. Daders van genocide zien hun slachtoffers altijd als het kwaad en zichzelf als rechtvaardig. Dat is inderdaad hoe nazi's naar de Joden keken.

Daarom zijn Bidens woorden een schoolvoorbeeld van het misbruik van de Holocaust. Hij koos niet de kant van machteloze mensen die geconfronteerd worden met genocidair geweld, hij steunde en rechtvaardigde een extreem gewelddadige aanval van een machtige staat en verdraaide tegelijkertijd die werkelijkheid. Maar die werkelijkheid ontvouwt zich voor onze ogen: sinds het begin van de grootschalige tegenaanval van Israël op 7 oktober is het aantal Palestijnse doden in Gaza opgelopen tot meer dan 4.650, waarvan een derde kinderen, met meer dan 15.000 gewonden en meer dan een miljoen ontheemden.

Vervalste landkaarten

Ook tegenover Palestijnen op de bezette Westelijke Jordaanoever heeft Israël het geweld doen escaleren. Hamas heeft geen enkele macht over de Westelijke Jordaanoever, maar de realiteit, zoals ze zichtbaar is voor ons allemaal, betekent niets voor Israëli's die vechten tegen vermeende nazi's.

Nog niet zo lang geleden hebben we dat soort instrumentalisering van de Holocaust ook elders gezien, bij een ander geval van agressie op grote schaal. Op 24 januari 2020 was de Russische president Vladimir Poetin uitgenodigd om te spreken op het vijfde Wereld Holocaust Forum in

Yad Vashem in Jeruzalem, ter gelegenheid van de 75ste verjaardag van de bevrijding van Auschwitz door de Sovjettroepen. In zijn toespraak presenteerde Poetin een verwarrende geschiedenis van de Tweede Wereldoorlog en de Holocaust, inclusief vervalste landkaarten. Alles moest passen in een Russisch discours dat de alliantie tussen nazi's en de Sovjets bij de destructie van Polen in 1939 uitwiste en Oekraïners, Letten en Litouwers afschilderde als nazicollaborateurs.

Poetin greep op precies dezelfde manier terug naar die instrumentalisering van de Holocaust toen hij zijn aanval op Oekraïne lanceerde en dat uitlegde als een campagne van 'denazificatie'. Expliciet en schaamteloos, net zoals Bennett. Poetin gebruikte de Holocaust dus om de wereld op zijn kop te zetten: Oekraïners die geconfronteerd werden met een brutale en niet-uitgelokte Russische aanval, waren op slag de nazi's.

De geschiedenis van de Holocaust biedt nochtans wel degelijk lessen voor het actuele bloedvergieten. Ten eerste herinnert ze ons eraan te focussen op de stemmen en perspectieven van wie geconfronteerd wordt met staatsgeweld en genocide. De urgentste nood van de Palestijnen in Gaza is een staakt-het-vuren en een einde aan de Israëlische bombardementen. Dat is ook de wens van (minstens) enkele van de Israëlische overlevenden van de aanval door Hamas en familieleden van Israëlische burgers die in Gaza zijn gedood of worden gevangen gehouden. Dat zou nu de prioriteit moeten zijn: het oplaaiende geweld stoppen, levens redden en de vrijlating van Israëlische gijzelaars en van honderden Palestijnse burgers, onder wie 160 kinderen, die door Israël onrechtmatig worden vastgehouden zonder aanklacht of proces.

De geschiedenis van de Holocaust wijst ook op het belang van verantwoording, zelfs al liet die nog zo te wensen over in de nasleep van de Holocaust. In het geval van de Israëlische aanval op Gaza moet daar de verantwoordelijkheid starten, bij iets wat klaar en duidelijk is: het aanzetten tot genocide, wat strafbaar is onder artikel 3 van de genocideconventie van de VN, zelfs als er geen genocide op volgt. Hoewel het debat over genocide in deze aanval van Israël op Gaza ongetwijfeld nog jaren zal blijven woeden, wie weet ook voor internationale rechtbanken, dan nog staan de Israëlische oorlogsmisdaden en schendingen van het internationale humanitaire recht buiten kijf.

Aanslepend koloniaal geweld

Het is dan ook belangrijk dat Israëlische plegers van oorlogsmisdaden en verantwoordelijken voor schendingen van het internationale humanitaire recht tijdens de vele jaren dat Gaza belegerd werd, inclusief tijdens de actuele aanval, terechtstaan. Ook Palestijnse leiders en Palestijnen die de massale wreedheden op 7 oktober hebben begaan, moeten ter verantwoording worden geroepen. Internationale rechtbanken en juridische processen doen ertoe omdat ze, hoe beperkt ook, ruimte kunnen bieden aan overlevenden om hun verhaal te doen, hun menselijkheid te laten gelden en waarheid en gerechtigheid te eisen.

De waarheid.

Niets heeft meer waarde voor, en neemt een centralere plaats in bij de studie van de Holocaust en de herinnering eraan. Er is geen gerechtigheid mogelijk zonder een waarheidsgetrouwe beoordeling van hoe we hier zijn aanbeland. Dat houdt ook een volwaardige erkenning in van het aanslepende koloniale geweld van Israël tegen de Palestijnen sinds de Nakba van 1948.

Steeds meer onderzoekers van de Holocaust en andere genocides weigeren toe te staan dat de Holocaust geïnstrumentaliseerd wordt om de historische werkelijkheid van de Holocaust en het Israëlische geweld tegen Palestijnen te verdraaien. In deze donkere dagen biedt dat toch een

straaltje hoop. Het ondersteunt de strijd voor een andere toekomst, voorbij de Israëlische kolonistenstaat, een toekomst die gebaseerd moet zijn op gelijkheid, rechtvaardigheid, vrijheid en waardigheid voor alle mensen die leven tussen de Jordaan en de Middellandse Zee.

Brigitte Herremans: “Het ironische is dat Israël met zijn oorlog, Hamas net sterker maakt”

Brigitte Herremans heeft tussen 2002 en 2017 15 jaar voor Broederlijk Delen en Pax Christi Vlaanderen gewerkt als Midden-Oosten-verantwoordelijke. Ze is sindsdien de situatie blijven volgen. DeWereldMorgen.be sprak met haar over de bombardementen op Gaza, de hypocrisie van het Westen en welke uitweg ze ziet.

Brigitte Herremans werkt sinds vier jaar voor de Universiteit Gent rond het Syrisch conflict. Daarnaast geeft ze ook gastlessen over Palestina en Israël.

De Wereld Morgen 20 november 2023

“Ik ken Gaza heel goed, ik heb er veel verbleven. Het is voor mij een plaats van warmte en gezelligheid, naast ook het verdriet en de bezetting. Het is een plek die ik heel dicht in mijn hart draag. Sinds 2016 mag ik Israël, en dus ook Palestina, niet meer binnen. Maar ik heb altijd wel contact gehouden met vrienden in Gaza.”

Tristesse en ontzetting

“Ik kijk elke dag met een ongelofelijke tristesse en ontzetting naar de beelden uit Gaza. Ik kijk naar een fractie van de beelden omdat ik het ontzettend moeilijk vind om te zien hoe hele uitgebreide families van 20 à 30 mensen in een ruk worden uitgewist. De beelden van hospitalen die aangevallen worden. Het geeft een gevoel van vervreemding. Het zijn oorlogsmisdaden die gewoon voor je neus gebeuren.”

“In het begin was ik echt geschokt door het onvermogen van onze politieke Westerse leiders om een onderscheid te maken tussen Israëls recht op de bescherming van zijn burgers en de vergeldingsoorlog die het gestart is. Na de massamoorden van Hamas op 7 oktober heeft Israël niet bijgedragen aan de bescherming van zijn burgers door Gaza helemaal in de vernieling te bombarderen.”

“Er is een carte blanche gegeven aan Israël om onder het mom van zelfverdediging een wraakoorlog tegen Gaza te starten. Zo bereiken ze ook hun langetermijndoelstelling om een Palestijnse staat totaal onmogelijk te maken voor zover het niet al het geval was. Deze oorlog heeft niets met zelfverdediging te maken.”

Israël is aangevallen op 7 oktober 2023, dat staat buiten kijf, met meer dan 1.200 slachtoffers. Dat is afschuwelijk. Maar je gaat mensenrechtenschendingen en oorlogsmisdaden van Hamas niet vergelden door oorlogsmisdaden op een veel grotere schaal te plegen. Politici die dat niet

sinds het begin hebben gezien en veroordeeld, dragen voor een stuk verantwoordelijkheid in dit conflict.”

Stilte van westerse leiders

“Ik denk dat er een rechtstreekse link is tussen al die duizenden mensen die op straat kwamen en komen om hun ontzetting en verontwaardiging te tonen en de positie van onze leiders. Als burgers hebben we onze politici toch wel aangemaand tot een kleine koerswijziging. Men kan de straat niet zomaar negeren. De protesten maakten duidelijk dat het niet enkel gaat om Palestina of tegen Israël maar over onze internationale rechtsorde. Wat jullie in Oekraïne veroordelen, kunnen jullie ook veroordelen als het over Israël gaat.”

“België heeft na een maand dan toch een duidelijk standpunt ingenomen in lijn met het internationaal recht. Ik vind de Belgische positie op zich wel goed. België is een land dat sinds het begin van het vredesproces in de jaren 90 en daarvoor al, het internationaal recht altijd heeft vooropgesteld. Mochten alle staten zoals België zijn, dat zou een ongelooflijke vooruitgang zijn. Je kan van België niet verwachten dat het oproept tot sancties op een moment dat de VS zelf niet eens een staakt-het-vuren willen vragen.”

“Kijk bijvoorbeeld naar landen als Duitsland, die er zelfs niet in slaagt om de schendingen van het internationaal recht door Israël te veroordelen, maar wel het lef heeft om zijn Arabische burgers te vragen zich te distantiëren van Hamas. Alsof de Arabische burgers verantwoordelijk zijn voor de misdaden van een groepering.”

Hamas is ook een politieke partij

“Een groot deel van de politieke gemeenschap is nu volledig meegegaan in het war on terror-discours en snapt niet dat heel dat uitgangspunt fout is en daarenboven de wereld totaal niet veiliger heeft gemaakt. Hamas heeft trouwens niets met IS te maken. De belangrijkste parallel die je zou kunnen trekken is dat Hamas ook een oorlog zal voeren tot het bittere einde onafgezien van het leed van burgers. Net zoals IS in Mosul of Raqqaa.”

“Politici, analisten en journalisten maken geen onderscheid tussen Hamas als terreurbeweging en als politieke organisatie die diep ingebed is in de Palestijnse maatschappij”

“Politici, analisten en journalisten maken geen onderscheid tussen Hamas als terreurbeweging en als politieke organisatie die diep ingebed is in de Palestijnse maatschappij. Via liefdadigheid, onderwijs en gezondheidszorg hebben ze vanaf de jaren tachtig de harten en de geesten van de Palestijnen geprobeerd te veroveren.”

“Hamas is ook een politieke partij die in 2006 heeft deelgenomen aan de verkiezingen in de Palestijnse gebieden. Ze hebben die ook gewonnen met meer dan 40 procent van de stemmen. Het was een proteststem door het falen van Fatah, die de leiding had van de Palestijnse Autoriteit en grotendeels corrupt is. Die uitslag is niet aanvaard door het Westen en dat heeft geleid tot een boycot van Hamas. Dat heeft in 2007 Fatah verdreven uit de Gazastrook, waarop Israël een illegale blokkade heeft ingesteld.”

“Gewapende groeperingen zoals Hamas en de Islamitische Jihad zijn uiteraard een deel van het probleem, ze wakkeren het conflict aan en gebruiken geweld tegen burgers. Maar Hamas is

ontstaan in de context van de bezetting. Door die link te negeren maakt men een hele grote fout.”

“En het ironische is dat Israël met zijn oorlog, Hamas net sterker maakt”

“En het ironische is dat Israël met zijn oorlog Hamas net sterker maakt en mogelijk ook het draagvlak voor dit gedachtegoed vergroot. Een voorbeeld uit het verleden is het verhaal van Abdel Aziz al-Rantisi, een van de sterkhouders van Hamas die Israël in 2004 doodde. Hij was een jongetje van negen toen Israël in 1956 een heel aantal mannen, waaronder zijn oom, standrechtelijk heeft geëxecuteerd. Hij heeft dat gezien en heeft zich later aangesloten bij Hamas.”

“Je hoeft geen deskundige te zijn om te zien dat Israëls extreme geweld de extremistische krachten in de kaart speelt. En dat is zo wraakroepend. Voor de Israëlische regering gaat het nu over Hamas uitroeien, meer dan over het bevrijden van de meer dan 200 Israëlische gijzelaars. Het idee dat men Hamas kan uitroeien is een waanidee.”

“Het idee dat men Hamas kan uitroeien is een waanidee”

Hypocrisie Westen

“Israël heeft eigenlijk van twee walletjes gegeten. Hij heeft na de Vredesakkoorden van 1993, die gebaseerd waren op het idee van ‘land voor vrede’, gedaan alsof het de bezetting ging stoppen en alsof het de Palestijnse staat mogelijk zou maken. Maar eigenlijk vergeten we altijd opnieuw dat Israël nooit een Palestijnse staat erkend heeft. En het feit dat het Westen Israël nooit heeft verplicht om die belofte van land voor vrede waar te maken, is zo veelzeggend.”

“Israël kon onder andere van die twee walletjes eten door het Associatieakkoord met Europa en zijn verregaande samenwerking. Zo kon het jarenlang producten uit de nederzettingen uitvoeren naar de EU zonder invoertarieven te betalen, De Europese Unie was zich hiervan bewust, maar heeft Israël laten begaan in zijn kolonisatiepolitiek. Dit Associatieakkoord wil minister de Sutter opzeggen.”

Israël boycot een Palestijnse staat

“De grondoorzaak van het conflict is voor mij helder. Israël, dat volgens Human Right Watch en Amnesty International een Apartheidsstaat is, doet er alles aan om te vermijden dat er ooit een Palestijnse staat komt.”

“Vanaf de start van de tweede Intifada en de zelfmoordaanslagen in 2000 zie je dat Israël een toekomstige Palestijnse staat boycot en elke poging in de kiem te smoot. Vanaf dan ging het heel actief de Palestijnse Autoriteit en haar infrastructuur viseren en vernielen. Israël vernietigde bijvoorbeeld in 2001 de luchthaven in Gaza, die mede met financiering van Europese landen werd gebouwd.”

“Israël, dat volgens Human Right Watch en Amnesty International een Apartheidsstaat is, doet er alles aan om te vermijden dat er ooit een Palestijnse staat komt”

“Naast de vernietiging van infrastructuur zie ik vanaf 2008-2009, bij de eerste Gaza-oorlog, een nieuwe ontwikkeling: het viseren van burgers. Vanaf dat moment is Israël ook de Dahiya doctrine, ontwikkeld in de oorlog met Libanon in 2006, beginnen toe te passen. Volgens die

militaire afschrikingsdoctrine mag het disproportionele schade toebrengen aan zijn tegenstander om zijn eigen soldaten te beschermen. Dat is natuurlijk het internationaal humanitair recht op zijn kop.”

“We zagen sindsdien dat de staat Palestina niet alleen onmogelijk werd gemaakt maar ook dat Israël de Palestijnse burgers niet spaart. Palestijnse burgers zijn zogenaamd medeplichtig aan wat Hamas en andere gewapende groepen doen, of verzetten zich er onvoldoende tegen. Vandaar dat bepaalde politici, zoals Israëliisch president Herzog, zeggen dat er geen onschuldigen zijn in Gaza. Dat is een dieptepunt en een echte normvervaging.”

Palestijnen geframed in mainstream

“Ik vind dat onze Belgische media het vrij behoorlijk doen. Wat ik soms mis, is meer achtergrond over het internationaal humanitair recht, bijvoorbeeld wanneer kan een ziekenhuis al dan niet een doelwit zijn. Wat je ook ziet is dat sommige experts in de mainstreammedia de Israëliische bewijzen niet kritisch genoeg onderzoeken.”

“Israël liegt routineus en vervalst bewijsmateriaal, zoals we weten uit vorige oorlogen en uit een incident als de moord op de Palestijnse journaliste Shirin Abu Aqleh. Ongetwijfeld doet het dit nu ook en is het bewijzen van zijn misdaden systematisch aan het wissen. De media gaan er te weinig op in.”

“Onafhankelijke journalisten mogen Gaza ook niet binnen, we zijn afhankelijk van het nieuws van de journalisten uit Gaza (waarvan er al 39 zijn gedood). Er zijn een paar embedded journalisten meegegaan met het Israëliische leger van onder andere de BBC, maar dat draagt ook bij tot de gekleurde berichtgeving.”

“Er is een heel knap interview met een Amerikaanse verpleegster op CNN geweest enkele dagen geleden die voor Artsen Zonder Grenzen in Gaza werkt en recent was geëvacueerd. De CNN-journalist was heel gekleurd in zijn vragen. In de trant van ‘u was in gevaar door de Palestijnen’. Waarna ze dan uitlegde dat haar Palestijnse collega’s haar net geholpen hadden en gered van de hongerdood. Die vrouw slaagde erin om die man totaal te destabiliseren door haar menselijkheid.”

“Palestijnse stemmen in veel media komen iets te weinig aan bod of ze worden toch vaak op een bepaalde manier geframed”

“Palestijnse vrienden merkten op dat dit een mooi voorbeeld is van hoe een Westering nodig is om de Palestijnse zaak te humaniseren

“Je hebt de Palestijnse activist Mohamed El Kurd of de Egyptische stand-up comedian Bassem Youssef die opmerkelijke interviews gaven en dat was fenomenaal. Zij proberen die frames te breken en slagen erin, maar toch is dat ontzettend moeilijk. Want die frames zitten natuurlijk ook in het Westerse hegemonisch gedachtegoed over het Midden-Oosten. Dus dat is werk van heel lange adem.”

“Ik weet ook niet of journalisten in staat zijn om decennia desinformatie en de krachtige Israëllobby tegen te gaan”

Veel journalisten doen wat ze kunnen, vaak met beperkte tijd en middelen. Wij moeten als experts de lacunes proberen aan te vullen. We moeten wel opboksen tegen krachten die veel beter georganiseerd zijn dan wij en vaak de grote middelen of desinformatie niet schuwen.”

“Alle experts en activisten die zich uitspreken voor internationaal recht en kritisch zijn voor Israël hebben er last van. De desinformatie bestrijden is ook ontzettend moeilijk. Ik zie hoe vrienden geblurred worden van Instagram en Facebook. Het verschil met andere conflicten zoals het Syrische conflict dat ik nu onderzoek, is wel dat onze kennis over Palestina en Israël een stuk dieper geworteld is. De betrokkenheid is ook groter. “

“De Palestijnse kwestie gaat over iets dat ons als burgers op zoveel vlakken raakt. Het gaat om een fundamenteel conflict van onrecht dat ons met zoveel mensen verbindt met wie we anders weinig gemeen hebben. Palestina is een intersectie van sociale rechtvaardigheid, van oorlogsmisdaden en van economische rechtvaardigheid. Daarom komen we gemakkelijker op straat voor Palestina dan voor bijvoorbeeld Syrië. Er is voor mij maar één oplossing in deze kwestie en dat is de bezetting stoppen en de Palestijnse staat mogelijk maken.

Analyse - Seppe De Meulder

Extreemrechts wint in Nederland: drie lessen voor Vlaanderen

“De politiek heeft onvoldoende naar de zorgen van de mensen geluisterd”, herhaalde VVD-partijleider Yesilgöz in haar reactie op de winst van extreemrechts in Nederland het gekende cliché. Maar wat als de reductie van democratie tot luisteren naar bezorgdheden en oplossingen zoeken nu net een deel van het probleem is en niet van de oplossing?

DeWereldMorgen donderdag 23 november 2023

De PVV van Geert Wilders werd gisteren met voorsprong de grootste partij van Nederland. Het is een extreemrechtse partij die de schuld van alle sociale problemen bij de migranten legt, klimaatverandering bagatelliseert en de rechtsstaat aanvalt.

De overwinning van de PVV maakt bovendien deel uit van een nieuwe golf van extreemrechts overal in Europa. Het is dus niet verwonderlijk dat velen denken dat dit wel eens een voorafspiegeling zou kunnen zijn van wat we in juni in Vlaanderen zullen meemaken.

Willen we dat scenario alsnog proberen te vermijden, dan lijkt het in ieder geval aangewezen om lessen te trekken uit wat in Nederland gebeurde. Die lessen blijven trouwens net zo goed van toepassing na een extreemrechtse overwinning. Wanneer de democratie op het spel staat, is de handdoek in de ring gooien namelijk nooit een optie.

1. Migratie: de kopie kan nooit winnen van het origineel

Een eerste vaststelling wanneer we de verkiezingsuitslag in Nederland bekijken, is dat de regeringspartijen VVD, D66, CDA, en CU de grootste verliezers van deze verkiezingen zijn. Opgeteld gaan ze van 78 naar 41 zetels, bijna een halvering dus. Met 37 verloren zetels is het verlies van de regeringspartijen overigens precies even groot als de PVV.

Het ongenoegen ten opzichte van het liberale meer-van-hetzelfde beleid is zeer groot, zoveel is duidelijk. Dat hoeft ook niet te verbazen. We sukkelden van de coronacrisis quasi rechtstreeks in een energiecrisis. Of het nu gaat over ecologie, economie, migratie of democratie: het geloof dat we met een verderzetting van het huidige beleid de crisissen die we doormaken kunnen keren, kent in Nederland net als in de rest van Europa, een absoluut dieptepunt.

In een poging om dat ongenoegen te capteren, ging de VVD steeds meer de migranten als zondebok gebruiken. De rechts-liberale partij van premier Rutte liet de regering vallen na een conflict rond het beperken van gezinshereniging en het beperken van het aantal asielzoekers.

Wie de retoriek van extreemrechts overneemt, zal extreemrechts enkel versterken.

De regering laten vallen omwille van een akkoord over migratie om jezelf een anti-migratie-profiel aan te meten; in Vlaanderen weten we al langer hoe dat afloopt. Net zoals de N-VA met haar campagne tegen het VN-migratiepact afgelopen verkiezingen bij ons de overwinning van het Vlaams Belang heeft voorbereid, zo heeft de VVD de overwinning van de PVV voorbereid. Eens te meer blijkt dat de kopie het nooit kan winnen van het origineel. Wie de retoriek van extreemrechts overneemt in de hoop op die manier stemmen te winnen, zal extreemrechts uiteindelijk enkel versterken.

Niet alleen de VVD, ook de nieuw opgerichte partij NSC van Pieter Omtzigt droeg met het voorstel voor een migratiestop zijn steentje bij aan het anti-migratiesentiment gedurende de Nederlandse verkiezingscampagne. Zelfs de van oorsprong radicaal-linkse partij SP deed een duit in het zakje door van haar verzet tegen arbeidsmigratie een centraal campagnethema te maken.

Het weerwerk tegen extreemrechts moest dus komen van Frans Timmermans, lijsttrekker van een lijst waarin de sociaaldemocratische partij PvdA samenging met GroenLinks.

2. Bestaansonzekerheid: een gebrek aan linkse geloofwaardigheid

Het is opmerkelijk dat naast de PVV en de nieuw opgerichte partij NSC, GroenLinks-PvdA de enige partij is die erop vooruit gaat. Aangezien de samenwerking ontstond met als expliciete bedoeling om een overwinning van extreemrechts tegen te gaan, kan het project toch maar moeilijk als geslaagd worden voorgesteld. Eerder dan stemmen terug te winnen van rechts, lijkt het erop dat GroenLinks-PvdA met het argument voor de 'strategische stem' hun groei hebben gerealiseerd ten koste van andere, kleinere, linkse partijen.

Een factor die het voor de linkse samenwerking moeilijk maakte om zich op te werpen als alternatief voor extreemrechts was wellicht het profiel van hun lijsttrekker. Als notoir machtspoliticus, aftredend Eurocommissaris en pleitbezorger van een centrumkoers voor de sociaaldemocratie, is het voor een figuur als Timmermans moeilijk om de verandering waar velen naar zoeken te verpersoonlijken.

Naast migratie was bestaanszekerheid het tweede thema dat centraal stond in de campagne. Hoewel dat de core business van de sociaaldemocratie zou moeten zijn, ontbrak het Timmermans net op dat vlak aan geloofwaardigheid. "De PvdA heeft bestaanszekerheid uit handen gegeven", zo merkte Hermer Stoel reeds voor de verkiezingen op in Jacobin.

Dat werd pijnlijk duidelijk tijdens een debat tussen Wilders en Timmermans waarbij een chronisch zieke vrouw uit het publiek aangaf dat ze het zogenaamde eigen risico in de zorg niet kon betalen. In Nederland moet je bij ziekte de eerste 385 euro aan medische kosten zelf betalen, pas daarna komt de zorgverzekeraar tussen. Die 385 euro noemt men 'het eigen risico'. Wie een hogere maandelijkse premie betaalt, hoeft geen eigen risico te dragen, maar dat kunnen veel Nederlanders niet.

"U wil niet weten hoeveel armoede er is in Nederland, ik kijk om me heen en ik kan wel janken", aldus de vrouw in kwestie. Terwijl Timmermans probeerde uit te leggen dat dit 'eigen risico' enkel stap voor stap naar beneden kan worden gebracht, werd hij hierop frontaal aangevallen door Wilders. "U krijgt 15.000 euro per maand van de Europese Commissie en die mevrouw kan 385 euro niet betalen. En u zegt: laten we even wachten. U kan wachten. Mevrouw kan niet wachten." Het fragment ging viraal op sociale media.

3. Populisme: veel, maar niet alles begint bij luisteren

Iets anders dat opgemerkt moet worden in datzelfde fragment is hoe het populistische format in het bewuste debat in de kaart speelt van Wilders. Het politiek debat wordt gereduceerd tot het luisteren naar bekommernissen van zogenaamd 'gewone' mensen en het vervolgens formuleren van 'concrete oplossingen' voor die problemen.

Wat totaal ontbreekt in dat frame is een echt politiek debat over de systemische oorzaken van de problemen die mensen ervaren. Terwijl Wilders zowat alle problemen herleidt tot migratie, blijven zijn tegenstanders steken in een technocratisch verhaal van 'samen werken aan oplossingen'.

"De politiek heeft onvoldoende naar de zorgen van de mensen geluisterd", herhaalde VVD-leider Dilan Yesilgöz in haar reactie op de verkiezingsuitslag het inmiddels gekende cliché. "Als je die zorgen niet aanpakt en oplost, dan gaan mensen ergens anders naartoe."

Veel begint bij luisteren, maar zeker niet alles. Het probleem is namelijk niet zozeer dat de vragen waarmee mensen zitten bij politici niet gekend zijn. Het probleem lijkt eerder het structurele onvermogen van de politiek om antwoorden te bieden. Dat heeft alles te maken met de dominantie van het neoliberale kapitalisme dat de mogelijkheid om vanuit de overheid de richting die de samenleving uitgaat te sturen, drastisch heeft ingeperkt.

Het probleem lijkt eerder het structurele onvermogen van de politiek om antwoorden te bieden

Terwijl men vanop rechts alle problemen in de schoenen van de migranten probeert te schuiven, moeten we vaststellen dat zelfs in Italië, waar extreemrechts aan de macht is, de migratie blijft toenemen. Wanneer het kapitaal goedkope arbeidskrachten vraagt, krijgt die vraag voorrang op de ideologie.

Terwijl men vanop links de mond vol heeft van bestaanszekerheid, weten we dat de strikte normen van het zogenaamde Europees economisch bestuur overheden dwingen om te besparen op publieke diensten en sociale uitgaven en zo steeds meer mensen in armoede te duwen.

Over dat Europees economisch bestuur dat zo bepalend is voor alle beslissingen die op nationaal niveau genomen moeten worden, is er nauwelijks politiek debat. De aanname dat het daarbij gaat om een technische kwestie die aan experts moet worden overgelaten, herleidt onze democratieën tot dieners van de noden van het kapitaal. Die realiteit maakt het eenvoudig voor

extreemrechts om te roepen tegen politici dat ze niet luisteren naar de bezorgdheden van de mensen en hun beloftes niet nakomen.

Links-populistische partijen kunnen proberen om het geroep van extreemrechts te overstemmen door nog luider te roepen, maar de ervaring van Syriza in Griekenland leert dat wanneer zij aan de macht komen, ze te maken krijgen met dezelfde structurele beperkingen die het neoliberale kapitalisme aan onze democratieën oplegt.

Conclusie: de noodzaak van een groot verhaal

“Teksten hebben vandaag de dag een kort leven, en de elementen die ze bevatten raken zeer snel bedolven onder lawines van nieuwe teksten. Een gevolg hiervan is dat het publiek debat een cyclisch karakter heeft, en dat dezelfde thema’s periodiek op nagenoeg precies dezelfde manier publiek besproken worden.”

Die toelichting prijkt bovenaan de blog van wijlen Jan Blommaert waarop hij de teksten, die hij gedurende zijn leven publiceerde, verzameld heeft en gratis ter beschikking stelt. De vaststelling dat het publiek debat een cyclisch karakter heeft, is – zoals wel meer van Blommaert zijn vaststellingen – bijzonder pertinent.

Reeds in 2001 besprak Blommaert in zijn boek *Ik stel vast hoe het neoliberale kapitalisme de democratische ruimte om beleid te voeren drastisch inperkt, hoe als reactie daarop steeds vaker een populistisch discours wordt gehanteerd, hoe binnen de sociaaldemocratische partijen de socialistische ideologie steeds verder vervangen wordt door wat men ‘haalbaar beleid’ is gaan noemen, hoe de liberale partijen door extreemrechts achterna te lopen op thema’s zoals migratie en veiligheid extreemrechts alleen maar groter maken.*

“Men is de ideologische dimensie van democratie aan het vergeten”

“Men is de ideologische dimensie van democratie aan het vergeten en men is democratie aan het reduceren tot een reeks praktijken, vormen, handelingen en discoursen, op zichzelf stand zonder connecties met de rest van het maatschappelijke bestel. Het is dé fout die hier zowel als elders genadeloos en virtuoos wordt uitgebuit door extreemrechts, dat zich daardoor kan vermarkten als de nieuwe democratie. Een democratie die zich niet meer kan verwoorden en motiveren als een ‘groot verhaal’, een ideologie, is een democratie in stervensbegeleiding.” Zo luidt Blommaert zijn conclusie in de laatste zinnen van dat boek.

Willen we de opkomst van extreemrechts stoppen, dan loont het de moeite om die woorden serieus te nemen, het boek te (her)lezen en te zien hoe alle voorspellingen die erin gemaakt werden aan het uitkomen zijn.

Dan zullen we er niet komen met het afgezaagde verhaal dat we moeten ‘luisteren naar de mensen’. Dan zullen we moeten erkennen dat het racisme dat bij brede lagen van de bevolking aanwezig is, niet voortkomt uit een soort van pre-politieke ‘bezorgdheid’. Dat het niet zomaar van nature aanwezig is in de zogenaamde ‘onderbuik’ van onze samenleving, maar dat het een ideologisch wapen is van rechts dat door extreemrechts genadeloos wordt uitgebuit.

Willen we de opkomst van extreemrechts stoppen, dan zullen we moeten erkennen dat om mensen bestaanszekerheid te garanderen het niet zal volstaan naar hen te luisteren en hun bezorgdheden serieus te nemen, maar men zal moeten durven ingaan tegen de structurele dynamieken van het neoliberale kapitalisme. Hetzelfde geldt trouwens voor de aanpak van de ecologische crisis.

Centrumrechtse partijen die de schuld op de migranten steken en centrumlinkse partijen die ideologie hebben ingeruild voor haalbaar beleid, kunnen geen antwoord bieden op de populistische retoriek van extreemrechts. Willen we de opmars van extreemrechts stoppen, dan moeten we de ideologische dimensie van democratie herstellen. Dan is er opnieuw nood aan

een groot verhaal over systemen, macht en tegenmacht. Dan moet men opnieuw gaan spreken over emancipatie en de strijd om een nieuw mens- en wereldbeeld.

Dat is een grote uitdaging, maar als er één iets is dat de verkiezingen in Nederland ons duidelijk maken, dan is het wel dat we er met de huidige meer-van-hetzelfde politiek niet gaan komen.

Waar mensen stoppen mens te zijn

Jebron Info

Wens je Jebron-Info niet meer te ontvangen, geef dan een seintje via mail.

Jebron vzw ; Open Huis voor Vorming en Pastoraat

Nieuw Mailadres : jebbron@jebbron.be

Nieuwe Website www.jebbron.be

Nieuw Postadres: Hogeweg 50, 9320 Erembodegem

Raad van Bestuur: Inge De Bruyn, Paul De Witte, Luc D'Hooghe, Annie Maes, Kristien Renneboog, Erik Van Assche

Liturgieverantwoordelijke Paul De Witte